

Pozměňovací návrhy k vládnímu návrhu zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (tisk 508)

1. Zákaz kouření v restauraci (na tzv. „zahrádce“)

K části první hlavě II:

V § 8 písmeno k) zní:

„k) v prostoru provozovny stravovacích služeb; zákaz se nevztahuje na část vnějšího prostoru provozovny stravovacích služeb, která nezaujímá více než 50 % z celkové podlahové plochy vnějšího prostoru této provozovny stravovacích služeb, pokud ji provozovatel této provozovny stravovacích služeb ke kouření vyhradí, označí zjevně viditelnou grafickou značkou „Kouření povoleno“ a zajistí, aby z prostoru ke kouření vyhrazeného nedocházelo k pronikání kouře do míst, kde je kouření tímto zákonem zakázáno.“

Odůvodnění: Účelem úplného zákazu kouření v provozovně stravovacích služeb je na jedné straně ochrana před pasivním kouřením, na druhé straně zajištění práva na bezpečnost a ochranu zdraví při práci zaměstnanců pracujících v této provozovně.

Částečný zákaz kouření ve vnějším prostoru provozovny stravovacích služeb reflektuje skutečnost, že v některém vnějším prostoru (na rozdíl od vnitřního prostoru) lze technicky zajistit, aby pasivnímu kouření nebyly vystaveny osoby v prostoru, který ke kouření není vyhrazen.

2. Zákaz kouření na vnitřním pracovišti

K části první hlavě I:

V § 2 písm. o) se na konci tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno p), které zní:

„p) pracovištěm všechny prostory zaměstnavatele, do nichž má zaměstnanec přístup při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.“

K části první hlavě II:

V § 8 odst. 1 se na konci písmena k) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se nové písmeno l):

„l) ve vnitřním prostoru pracoviště.“

K části první hlavě VIII:

V § 30 odst. 3 se slova „§ 8 písm. e) až g) a k)“ nahrazují slovy „§ 8 písm. e) až g), k) a l)“.

V § 30 odst. 7 se slova „§ 19 a § 20 odst. 1 písm. a)“ nahrazují slovy „§ 8 písm. l), § 19 a § 20 odst. 1 písm. a)“.

Za ČÁST DVANÁCTOU se vkládá nová ČÁST TŘINÁCTÁ, která zní:

„ČÁST TŘINÁCTÁ Změna zákoníku práce

§ 61

V § 106 odst. 4 písm. e) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, se slova „nekouřit na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci“ nahrazují slovy „dodržovat zákaz kouření na pracovištích stanovený zvláštními právními předpisy“.

Dosavadní ČÁST TŘINÁCTÁ se označuje jako ČÁST ČTRNÁCTÁ. Dosavadní § 61 se označuje jako § 62.

Odůvodnění: Navržený zákaz kouření na vnitřních pracovištích naplňuje mezinárodněprávní závazek České republiky z čl. 8 Rámcové úmluvy Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku.

Současná úprava spočívá pouze v obecném právu zaměstnance na bezpečnost a ochranu zdraví při práci, povinnosti zaměstnavatele zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích stanoveného zvláštními právními předpisy a povinnosti zaměstnance nekouřit na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci.

Praxe z dnešních restaurací, ale i jiných pracovišť, kde zaměstnavatel kouření sám nezakázal, ukázala, že tato úprava efektivní ochranu před pasivním kouřením nezajišťuje.

Proto je třeba zavést veřejnoprávní zákaz kouření ve vnitřním prostoru pracoviště v tomto zákoně, čímž bude ve spojení s § 103 odst. 1 písm. l) zákoníku práce jasně stanovena povinnost zaměstnavatele zajistit dodržování zákazu kouření ve vnitřním prostoru pracoviště.

Novelizace § 106 odst. 4 písm. e) zákoníku práce harmonizuje toto ustanovení jak s navrženým ustanovením návrhu zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, tak se stávajícím § 103 odst. 1 písm. l) zákoníku práce.

Navrhovaný zákaz se vztahuje pouze na prostory zaměstnavatele. Nevztahuje se tedy na případy, kdy zaměstnanec podle § 317 zákoníku práce nepracuje na pracovišti zaměstnavatele, ale kdekoliv jinde, např. u sebe doma.

Dále se navrhuje, aby pravomoc kontrolního orgánu pro tento případ měly též orgán ochrany veřejného zdraví a Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce.

3. Ochrana obydlí

K části první hlavě II:

V § 8 odst. 1 se na konci písmena k) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se nové písmeno l): „l) ve společné části nemovitě věci v bytovém spoluvlastnictví a společné části v budově ve vlastnictví nebo ve spoluvlastnictví bytového družstva nebo tak, že kouř bez souhlasu třetí osoby proniká do jejího obydlí.“

Odůvodnění: Lidé jsou škodlivým účinkům tabákového kouře nedobrovolně vystavováni nejen na veřejně přístupných místech a pracovištích, ale i ve svém vlastním obydlí, kouří-li jim někdo „do okna“ nebo na společné chodbě bytového domu. Je tak porušováno jejich základní lidské právo na nedotknutelnost obydlí (čl. 12 Listiny základních práv a svobod) a základní lidské právo na ochranu zdraví (čl. 31 Listiny základních práv a svobod).

Současná pouze teoretická možnost obrátit se na soud soukromoprávní žalobou z imisí je zcela nedostatečná a nevhodná, a to jak pro poškozené, tak pro škůdce. Soudní řízení může zásadním způsobem rozvrátit sousedské vztahy a vést k závadnému chování proti občanskému soužití. Soudní řízení v této věci by bylo nepřiměřeně dlouhé (nelze se jím efektivně bránit proti právě probíhajícímu protiprávnímu jednání), finančně velmi nákladné (jak pro žalobce, tak pro toho, kdo v řízení neuspěje) a hlavně zcela zbytečné (zatímco u imisí, jako jsou hluk nebo vibrace, lze hledat „míru přiměřenou poměrům“, která rozhodně nesmí být vyšší než hygienické limity, v případě tabákového kouře, který zdraví nezávadnou míru nemá a škodí vždy, je dokazování v tomto smyslu bezpředmětné).

Proto je třeba i v tomto případě nastavit veřejnoprávní pravidlo, které dopředu jasně stanoví, jaké chování není přípustné. Podobným případem je současný přestupek rušení nočního klidu.

4. Zákaz kouření v automobilu s dětmi

K části první hlavě II:

V § 8 odst. 1 se na konci písmena k) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se nové písmeno l): „l) v silničním vozidlu, v němž se nachází osoba mladší 18 let.“

Odůvodnění: Podle § 858 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, jsou rodiče povinni pečovat o zdraví svých dětí. Tato péče by se měla mimo jiné projevat v tom, že své děti nebudou vystavovat pasivnímu kouření.

Silniční vozidlo podle § 2 odst. 1 zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. 307/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je motorové nebo nemotorové vozidlo, které je vyrobené za účelem provozu na pozemních komunikacích pro přepravu osob, zvířat nebo věcí.

Návrh též posiluje bezpečnost provozu na pozemních komunikacích. Zákaz kouření řidičů motorových vozidel za jízdy u nás platil od 18. 7. 1932 do 31. 10. 1951. Vládní nařízení č. 107/1932 Sb. z. a n., resp. vládní nařízení č. 203/1935 Sb. z. a n. stanovilo: „*Kouřiti za jízdy jest řidiči motorového vozidla zakázáno. Vůbec musí se řidič vystříhati všeho, co by odvádělo jeho pozornost od řízení vozidla na úkor bezpečnosti jízdy.*“

5. Stavebně oddělený prostor

K části první hlavě II:

V § 10 písmeno a) zní:

„a) zajistit, aby tento prostor byl prostorově uzavřenou částí stavby, vymezenou podlahou, stropem nebo konstrukcí krovu a pevnými stěnami s uzavíratelnými stavebními výplněmi, jako jsou okna a dveře, která neslouží jako průchod do míst, kde je kouření tímto zákonem zakázáno, která nezaujímá více než 50 % z celkové podlahové plochy veřejně přístupných prostor a která je v přítomnosti osob, které kouří, vhodnými a dostatečnými prostředky větrána do prostor mimo stavbu a ve které je zajištěno v přítomnosti těchto osob uzavření stavebních výplní automatickým zavíracím systémem tak, aby nedocházelo k pronikání kouře do míst, kde je kouření tímto zákonem zakázáno,“

Odůvodnění: „Stavebně oddělený prostor vyhrazený ke kouření“ je v rozporu s první zásadou Pokynů k čl. 8 Rámcové úmluvy Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku. Neexistuje technické řešení, které by účinně zabránilo pronikání tabákového kouře z prostoru vyhrazeného ke kouření. Osoby v ostatních částech tedy nadále budou vystaveny tabákovému kouři.

Pokud se přesto zákonodárce rozhodne, že tuto výjimku ve zcela minimálním počtu případů připustí, je třeba pro ni s ohledem na stávající zkušenosti nastavit podmínky, které zajistí, že skutečně půjde o výjimku, a nikoli o prostředek k obcházení účelu zákona, jako je tomu nyní (přitom je třeba zdůraznit, že provozovatelé nemají ani nebudou mít povinnost stavebně oddělené prostory zřizovat).

Aby se nestalo, že stavebně odděleným prostorem vyhrazeným ke kouření bude téměř celá provozovna a prostory bude „stavebně oddělovat“ pouze vzduch, kterým se kouř volně šíří, je třeba doplnit další podmínky. Stavebně oddělený prostor vyhrazený ke kouření:

- nesmí zaujímat větší část plochy veřejně přístupných prostor,

- stavební výplně oddělující prostor vyhrazený ke kouření musejí být v přítomnosti osob, které kouří, automatickým zavíracím systémem uzavřeny tak, aby nedocházelo k pronikání kouře do prostor, kde je kouření tímto zákonem zakázáno (podle současného návrhu stavební výplně mohou být trvale otevřeny, což znamená popření smyslu stavebního oddělení); pokud by provozovatelé neměli povinnost mít zavírač dveří, vznikaly by spory o to, do jaké míry mohou být odpovědní za to, že dveře zavřené nebudou (nemohou totiž neustále hlídat, zda dveře nenechala dokořán veřejnost).

6. Pravomoc obce

K části první hlavě IV:

V § 17 odstavec 1 zní:

„(1) Obec může obecně závaznou vyhláškou zakázat kouření a zakázat používání elektronických cigaret na veřejném prostranství nebo jiném veřejně přístupném místě nebo veřejnosti přístupné akci, pokud je tato akce přístupná osobám mladším 18 let.“

Odůvodnění: Judikatura Ústavního soudu České republiky připouští ústavní pravomoc obcí regulovat kouření na veřejných prostranstvích (podobně jako místní regulaci konzumace alkoholu, buskingu nebo nabízení prostituce). Např. publikace *Furková, P., Matějková, L., Rosová, Š.* Tvorba obecně závazných vyhlášek. Praktický průvodce pro obce. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 206 uvádí, že kromě možnosti regulace kouření na základě § 9a tabákového zákona je možná i regulace podle § 10 písm. a) obecního zřízení. Vhodnější a návodnější však je výslovné zakotvení pravomoci v tomto návrhu.

Navíc je vhodné rozšířit pravomoc obce z veřejných prostranství též na jiná veřejně přístupná místa zákonem zatím neupravená (např. zoologické zahrady či některé parky, které nejsou veřejným prostranstvím). Vzorem je slovenský zákon č. 377/2004 Z. z., o ochraně nekuřáků, který v § 7 odst. 3 stanoví, že obec může obecně závaznou vyhláškou omezit nebo zakázat kouření i na jiných veřejně přístupných místech.

Rom Kostřica